

Rok 2013 je jubilejním dvacátým rokem od zavedení statutu unijního občanství Maastrichtskou smlouvou. Na základě společné iniciativy Evropské komise, Rady EU a Evropského parlamentu byl tak rok 2013 zvolen tzv. Evropským rokem občanů, který bude zacílen na zvýšení znalosti práv a povinností, jež se váží k unijnímu občanství. Postranními efekty bude pomoc evropským občanům plně využít právo volného pohybu a pobytu na území členských států Evropské unie a redukce vnitřních překážek, kterým evropští občané i přes viditelné pokroky stále čelí při praktickém uplatňování migračních práv. Záměrem je také stimulace aktivní účasti na tvorbě unijních politik. Relevantnost tématu souvisí rovněž s parlamentními volbami v roce 2014 a snahou o posílení volební účasti občanů členských států EU.

• **Legislativní proces a institucionální aktivity**

V roce 2010 vydala Evropská komise pod vedením Viviane Redingové,¹ místopředsedkyně Evropské komise a komisařky odpovědné za spravedlnost, základní práva a občanství, tzv. „Zprávu o občanství“.² Ta zahrnovala nejen výčet stávajících překážek využití plného potenciálu občanství EU, ale také představila seznam 25 konkrétních opatření pro jejich odstranění. Jedním z nich bylo právě zlepšení informovanosti občanů o občanských právech a jejich významu. Výzkum totiž poukázal na to, že zatímco 35 % unijních pracovníků považovalo zaměstnání v jiném členském státě za jednu z možností, takřka každý pátý občan³ se domníval, že v realizaci mu stále brání chronický nedostatek informací. Tato zpráva tak předurčila tematiku aktivit evropských institucí pro rok 2013 a zavázala Evropskou komisi k představení akčního plánu redukce přetrvávajících bariér. Tento plán předpovídá organizaci řady konferencí, seminářů a vzdělávacích kampaní na unijní, vnitrostátní, regionální a místní úrovni. Evropský parlament podpořil 15. prosince téhož roku záměr Komise a zveřejnil výzvu k organizaci Evropského roku občanů 2013.⁴ Během závěrečného hlasování na půdě Evropského parlamentu,⁵ které proběhlo 23. října 2012 a jehož výstupem bylo oficiální vyhlášení Evropského roku občanů, hlasovalo 518 poslanců ve prospěch návrhu, 63 bylo proti a 19 se zdrželo hlasování.⁶ Vzájemná dohoda dosažená v rámci procesu spolurozhodování Rady EU a Evropského parlamentu⁷ byla v listopadu roku 2012 uveřejněna v Úředním věstníku EU. Dle dohody bude Evropský rok občanů oficiálně zahájen 10. ledna 2013 spolu s odstartováním irského předsednictví.

Kromě výše zmíněných aktivit představila Komise v roce 2012 další dvě iniciativy. První z nich bylo vyhlášení veřejné konzultace v období od května do září roku 2012 na téma unijního občanství, které se účastnilo zhruba 12 000 občanů a organizací. Druhou iniciativou bylo zahájení dialogů o občanských právech mezi všemi úrovněmi občanské společnosti, vlád a podniků. Ty budou probíhat během celého roku 2013 a jejich účelem bude vytvoření vize

¹ http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/reding/index_en.htm

² http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/reding/factsheets/pdf/citizenship_report_en.pdf

³ http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/reding/multimedia/flipbook/index.html

⁴ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2010-0483>

⁵ http://europa.eu/citizens-2013/sites/default/files/content/document/2011_0217_en_0.pdf

⁶ <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/pressroom/content/20121019IPR54022/html/Evropsk%C3%BD-rok-ob%C4%8Dan%C5%AF-zv%C3%BD%C5%A1it-pov%C4%9Bdom%C3%AD-o-pr%C3%A1vech-ob%C4%8Dan%C5%AF-EU>

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:325:0001:0008:EN:PDF>

společné budoucnosti Evropské unie v období do roku 2020.⁸ Komise také plánuje vydat začátkem května roku 2013 tzv. „Zprávu o občanství EU 2013“ demonstrující konkrétní výhody unijního občanství, které plynou soukromým osobám, spotřebitelům, residentům, studentům, pracovníkům či politickým aktérům coby občanům EU.⁹

• **Unijní občanství a cíle stanovené pro rok 2013**

Jak vyplývá z tiskové zprávy¹⁰ Evropského ombudsmana Nikiforose Diamandourouse, svoboda pohybu je pro 48 % evropských občanů předním úspěchem evropské integrace a nejdůležitějším právem plynoucím z občanství EU. Toto občanství EU, komplementární k národnímu občanství, představuje pro evropské občany následující práva na území jiného členského státu:¹¹

- přístup ke zboží a službám
- právo na zdravotní péči a sociální zabezpečení
- právo na vzdělání a uznání své odborné kvalifikace
- právo volit či kandidovat ve volbách do Evropského parlamentu a v obecních volbách v členském státě aktuálního bydliště
- právo sepisovat a podepisovat petice a stížnosti určené Evropskému parlamentu a Evropskému ombudsmanovi
- právo na diplomatickou a konzulární ochranu
- právo vyzývat Komisi k předkládání nových návrhů.

V roce 2010 využívalo těchto práv zhruba 12,3 milionu občanů,¹² přičemž plný potenciál je dodnes značně nevyužit. Tzv. Evropský rok občanů, který vystřídá Evropský rok aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity, bude proto zacílen na zvýšení znalosti práv a povinností, jež se váží k unijnímu občanství. Postranními efekty bude pomoc evropským občanům plně využít právo volného pohybu a pobytu na území členských států Evropské unie a redukce vnitřních překážek, kterým evropští občané i přes viditelné pokroky stále čelí při praktickém uplatňování migračních práv. Záměrem je také stimulace aktivní účasti na tvorbě unijních politik.¹³

• **Podpůrné informační zdroje a orgány**

Občanům Evropské unie a jejich rodinám je určen internetový portál s názvem **Your Europe**.¹⁴ Jeho cílem je obeznámit unijní občany se svými právy a poskytnout jim praktické rady pro ulehčení pohybu po území Evropské unie. Konkrétně pak portál poskytuje informace a užitečné dokumenty, které se týkají oblastí cestovního ruchu a evropských dopravních sítí, gramotnosti mládeže, pracovní sféry, zdravotnictví, rodinného a konzumního života.

Občané členských států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska také mohou využít služby Evropského portálu pracovní mobility, tzv. **EURES**.¹⁵ Jeho posláním je zjednodušení procesu mezinárodní mobility pracovních sil prostřednictvím poradenství a

⁸ <http://europa.eu/citizens-2013>

⁹ <http://europa.eu/citizens-2013/en/about/context>

¹⁰ <http://www.ombudsman.europa.eu/en/press/release.faces/en/10666/html.bookmark>

¹¹ Výčet pravidel je možné nalézt [zde](#).

¹² http://europa.eu/rapid/press-release_STAT-11-105_en.htm

¹³ http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/11_959_cs.htm

¹⁴ http://europa.eu/youreurope/citizens/index_en.htm

¹⁵ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=en>

užitečných databází uveřejněných na internetovém portálu EURES. Tento online servis poslouží především pracovníkům, zájemcům o práci či zaměstnavatelům, pro které jsou zpřístupněné databáze volných pracovních míst, životopisů a životních a pracovních podmínek v členských státech EU a EHP. Na EURES se však mohou obrátit všichni občané se zájmem o volný pohyb po Evropské unii, včetně zájemců o zahraniční studium. Pro ně jsou připraveny speciální databáze o vzdělávání a tzv. Portál Evropské unie pro mladé.

Pod záštitou Evropské komise poskytují členské státy EU a EHP prostřednictvím národních center **SOLVIT**¹⁶ bezplatnou asistenci při mimosoudním vyřízení stížností zapříčiněných nesprávnou aplikací právních předpisů ze strany veřejných orgánů v oblasti vnitřního trhu. Na základě spolupráce mezi národním a zahraničním SOLVIT centrem lze ve lhůtě deseti týdnů řešit spory v oblastech volného pohybu zboží, kapitálu a osob, přístupu občanů ke službám či uplatňování občanských práv.

Na debatě se dozvíte odpovědi na následující dotazy:

- *Jaké jsou přetrvávající překážky volného pohybu při výkonu zaměstnání v jiné členské zemi EU?*
- *Jak mi pomůže EURES najít povolání v zahraničí?*
- *Jak a kde lze získat informace pro výkon povolání v rámci EU či při vycestování do jiné členské země EU?*
- *Jak mi pomůže SOLVIT?*

¹⁶ <http://ec.europa.eu/solvit/>